

Hiri baratzeak: osasuna eta ekonomia goitik behera

Landatze sistema bertikalei esker, frutak, berdurak eta usain-belarrak jar ditzakegu etxean.

Leihoa ireki, norberak landatutako tomatea hartu eta eguerdiko entsaladan jan. Horrela esanda, bitxi samarra irudituko zaio norbaiti, eta izugarrizko luxua besteren bati, baina, gaur egun, edonoren esku dago hori egitea hiri baratzeei esker. Gainera, nomahik egiteko modukoa ez ezik, nork bere frutak eta berdurak ekoizteko modu ekologikoa eta merkeagoa ere bada. Horiei esker, elikagai fresko eta osasungarriak lortzen dira, eta entretenigarri hezigarria ere bada, naturarekin harremanetan jartzen gaituena eta haren onurak erakusten dizkiguna.

Horrelako baratze bat jartzeko, edozein terrazak, hormak edo leihok balio du: ohiko lur eremu horizontalean landatu beharrean, bertikalean egiten da, goitik behera. Etxeak kanpoaldera duen edozein espaziori probetxua ateratzea da asmoa, edo bamealdean duenari ere bai, eta gorantz hazten diren espeziek landatzea edo, behintzat, arazo berezirik gabe hazten direnak, guk askorik zaindu gabe ere.

Horrela, terraza batean, baranda batean edo horma batean jardinerak edo loreontziak jarrita, edo leiho baten koskan

bestela, eta pixkatxo bat zainduz gero, lan handirik gabe eskuratuko ditugu gorantz hazten diren landare eta barazkiak; adibidez, haltza (landare apaingarria da), melisa (sendabelarra), letxuga, tomatea, luzokerra...

Nola egin

Era asko daude hiri baratze bertikal bat jartzeko. Ikusi egin beharko da zer-nolako lekua dugun, zer landatu nahi dugun eta zenbateko aurrekontua dugun.

Aukerarik merkeena izaten da eskura dauden elementuak erabiliz egitea baratze bertikal bat. Horretarako, adibidez, plastikozko botila erabiliak berrerabili daitezke (hori izaten da aukerarik ohikoena eta merkeena, eta ingurua garbiago egoteko ere balio du), edo zurezko paletak ere bai, kaxak-eta pilatzeko erabiltzen direnak (moztu egin daitezke, eta baratzeak izango duen tokiaren eta neurriaren arabera pilatu). Zenbait blogetan oso ongi azaltzen dute nola atera probetxua material horiei (hor dago, adibidez, Ecoexperimentos izenekoak, Claudia Barriga eta Pablo Sepúlveda ingeniari agronomoek sortua), eta argibideak ematen dituzten bideoak ere

badira sarean, plastikozko botilekin eta paletekin baratzea nola egin daitekeen erakusten dutenak.

Horrekin batera, gidak edo zurkaitzak daramatzaten loreontziak edo jardinerak ere erabiltzen dira modu bertikalean landatzeko. Gorantz hazten diren espezieak landatzen dira, eta zurkaitz edo gida bat jartzen zaie gora egiten laguntzeko (ziri bat izan daiteke, kanabera bat...).

Modulukako lorategi bertikalak berariaz sortu dira landaketa mota hori egiteko. Erraz instalatzen dira, eta modulu txikiak jarritz egin daiteke; gero, beste modulu batzuk gehitu ditzakegu eta ekoizpena handitu edo beste espezie batzuk landatu. Diru askorik gastatu gabe (45 eta 75 euro artean), hainbat motatakoak aurki daitezke, norberak daukan lekuari eta estetikari egokitzen zaizkionak.

**Etxean landatzeko
edozein balkoi, horma
edo leihok balio dezake,
baldin eta landareak gora
egiteko modua badu**

Elikagai osasungarriak merke lortzeko modu bat izateaz gain, hiri baratze bertikalak ohiko baratze batek baino mantentze lan gutxiago eskatzen du: ez txikiagoa delako bakarrik, baita espazioari probetxu gehiago ateratzen diolako eta aireztatuagoa dagoelako ere; horrek, izan ere, zaildu egiten du belar txarrak eta parasitoak sartzea.

www.consumer.es

(Egokitua)

1. Zer da hiri baratze bat?

2. Testuaren arabera, nork izan dezake baratze bat etxean?

- A. Luxuzko etxea duenak
- B. Terraza handia duenak
- C. Pisu altu batean bizi denak
- D. Edonork

3. Etxeko zein tokitan jar daiteke baratzea?

- A. Edozein terraza, horma, baranda edo leihotan.
- B. Terrazatan soilik, toki gehiago dagoelako.
- C. Etxeak kanpoaldera duen edozein espaziotan, nahitaez.
- D. Etxeak barnealdera duen edozein espaziotan, bereziki.

4. Zein da desberdintasunik nabarmenena ohiko lur eremuen eta hiri baratzeen artean?

- A. Ohiko lur eremuetan ez da botilarik erabiltzen.
- B. Ohiko baratzeak ekologikoagoak dira.
- C. Batzuk handiak eta besteak txikiak.
- D. Batean landaketa horizontala da eta bestean bertikala.

5. Zein landare dira egokienak etxean landatzeko?

6. Aipa itzazu hiri baratzea jartzeko erabil ditzakegun lau elementu edo baliabide:

.....

.....

.....

.....

7. Zer dira paletak?

- A. Landareak landatzeko erabiltzen diren plastikozko kutxak.
- B. Landareei gora egiten laguntzeko makiltxoak.
- C. Landareak landatzeko erabiltzen diren plastikozko botilak.
- D. Kaxak pilatzeko erabiltzen diren zurezko plataformak.

8. Zer sortu dute Claudia Barrigak eta Pablo Sepulvedak?

.....

.....

.....

9. Testuaren arabera “argibideak ematen dituzten bideoak ere badira sarean”. Zer esan nahi da horrekin?

- A. Sare bat beharrezkoa dela landatze sistema bertikal bat egiteko.
- B. Bideoz landareen garapena azaldu daitekeela.
- C. Interneten baratze bertikalen gaineko bideoak topa ditzakegula.
- D. Bideoek informazioa konpartitzeko balio dutela.

10. Zertarako erabiltzen dira zurkaitzak?

- A. Landareek argia errazago topa dezaten.
- B. Loreontziak apaintzeko.
- C. Mantentze lan gutxiago izateko.
- D. Landareei gora egiten laguntzeko.

11. Zergatik eskatzen du mantentze lan gutxiago hiri baratzeak?

- A. Parasito eta belar txarrak sartzea zailago delako.
- B. Landatzeko edozein bakoik, hormak edo leihok balio dezakeelako.
- C. Arazo berezirik gabe hazten diren landareak landatzen direlako.
- D. Altuago egotean eguzkiaren argia hobeki aprobetxatzen duelako.

12. Non aurkitu dezakegu testu hau, batez ere?

- A. Zientzia aldizkari batean
- B. Interpretazio zentro bateko triptiko batean
- C. Kontsumitzaileentzako aldizkari batean
- D. Haur Hezkuntzako testu liburu batean